

Ing. František Kornaj, MBA
Dočasný riaditeľ
Fond na podporu umenia
Cukrová 14

Bratislava 811 08

VEC: Vyjadrenie k novej štruktúre podpory umenia FPU.

Rada galérií Slovenska (RGS), ani Zväz múzeí Slovenska (ZMS) a ani Slovenského komitétu ICOM ako odborné združenia pre oblasť kultúry, umenia, múzeí a galérií neboli prizvané na rokovania Rady fondu FPU k tvorbe novej štruktúre podpornej činnosti na rok 2026 (napriek všetkej snahe, naposledy prejavenej spoločnou žiadosťou – vid' príloha, odoslanou dňa 21.08.2025). Z diskusie boli vylúčené aj samosprávy, v ktorých zriaďovateľskej pôsobnosti sa nachádza väčšina múzeí a galérií (okrem pracovísk Slovenského národného múzea a Slovenskej galérie, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR).

Zákon č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z. pritom hneď v § 2 **Činnosť fondu, písm. g)** uvádza, že Fond „*spolupracuje s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, verejnoprávnymi inštitúciami a inými osobami v záujme utvárania priaznivých podmienok na rozvoj umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu v Slovenskej republike*“ (dostupné na: <https://www.fpu.sk/wp-content/uploads/zz-2014-284-20240801-1.pdf>).

FPU nereaguje na žiadosti odbornej verejnosti a ignoruje akékoľvek snahy o dialóg a prizvanie verejnosti napriek tomu, že to vyžaduje zákon (uvedený vyššie, na základe ktorého je vykonávaná jeho činnosť) a navyše nepravdivo uvádza, že je priebežne realizovaná komunikácia s externými subjektmi. Kancelária riaditeľa FPU na zázname a aj v zápisnici informovala, že odpovedala na podnety doručené v období od 21.08.2025 – do 17.09.2025 (<https://www.fpu.sk/wp-content/uploads/zapisnica-17rokovanie-170925.pdf>). **Dovoľujeme si všetkých informovať, že zo strany FPU nebola do dnešného dňa doručená žiadna odpoveď na žiadosť RGS, ZMS a ICOM SK (odoslanú dňa 21.08.2025)!**

Napriek ústretovosti odborných združení a samosprávy vznikla nová štruktúra podpornej činnosti FPU bez odbornej konzultácie. V rámci novej štruktúry sú formulované aj „programy“, ktoré boli doposiaľ riešené v rámci dotačného systému „*Obnov si svoj dom*“ – Program 1 a Program 2 (napr. UNESCO, projekty pre znevýhodnených a pod.), ktorý je rovnako v pôsobnosti Ministerstva kultúry SR. Čo sa bude diať s týmto dotačným systémom? Akou transformáciou prejde?

Do júna 2024 bola poradným orgánom ministra Ministerstva kultúry SR v oblasti odborných činností múzeí a galérií a ochrany kultúrneho dedičstva (kde spadá aj činnosť podporných dotačných schém FPU a programu Obnov si svoj dom) **Múzejná a galerijná rada**, ktorá po (tichom) svojvoľnom prijatí nového Štatútu (MK-5206/2024-110/11149, s účinnosťou od 1.7.2024, dostupný: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/Statut-MaGR_7_2024.pdf), vďaka čomu funkcie členov Múzejnej a galerijnej rady vymenovaných pred účinnosťou tohto štatútu zanikli. RGS,

ZMS aj ICOM SK sa snažili o komunikáciu s MK SR, avšak bezúspešne. **Od júla 2024 do súčasnosti nebola činnosť Múzejnej a galerijnej rady obnovená, avšak napriek tomu MK SR na oficiálnej stránke ponecháva zverejnený neplatný zoznam jej členov, čo je pre ostatnú odbornú verejnosť zavádzajúca informácia!** RGS oficiálnym listom (marec/2025) na túto skutočnosť upozornila, avšak doteraz nedošlo k náprave (dostupné: <https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/Clenovia-MGR-2023-1.pdf>).

Na záver len poznámka k výške príspevku do fondu FPU.

V zápisnici z rokovania Rady FPU nie sú uvádzané hodnoty finančnej podpory pre jednotlivé podprogramy, iba súhrnná hodnota - 30 miliónov eur. Podľa zákona o FPU (uvedenom už vyššie) v § 24, písm. 1 je uvedené, že „*Ministerstvo kultúry poskytuje zo štátneho rozpočtu v rámci schválených limitov na príslušné rozpočtové obdobie podľa zákona o štátnom rozpočte príspevok do fondu minimálne vo výške 30 200 000 eur*“, pričom na priority MK SR je možné vyčleniť až 25% financií z tohto obnosu.

V zápisnici Rady FPU a medializovaných správach (vlastných z FPU - videozáznam, ale aj sprostredkovaných médiami, napr. SITA.SK) nie je dodržaná minimálna výška 30 200 000,-€ (podľa vyjadrenie predsedu Rady ide len o sumu 30 000 000,-€, pričom v rámci zverejnených správ, napr.: SITA.SK – ide súčtom len o 29 400 000 eur), ale v rámci prioritného programu MK SR je alokovaných 7,5 milióna eur (z 29 400 000,- € je povolených 25% len 735 000,- €). Prioritný program je určený na: „*podporu významných kultúrnych podujatí regionálneho aj celoslovenského významu, taktiež na podporu podujatí a diel k významným míľnikom týkajúcim sa udalostí a osobností slovenského národa, na podporu slovenskej kultúrnej reprezentácie v zahraničí, na rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva zapísaného v zoznamoch UNESCO a SR, projekty kultúrnej výmeny so Slováckmi žijúcimi v zahraničí, na tvorbu a prezentáciu umeleckých diel, na podporu prípravy a prezentácií dočasných expozícií umeleckých diel a zbierkových predmetov a na podporu kultúry znevýhodnených skupín*“.

Rada FPU sa vo svojich vyhláseniach zasadzovala aj za ďalšie 2 nové programy (rovnako prioritné?): na podporu detí a mládeže, a rovnako pre začínajúcich umelcov. Na základe medializovaných správ by mali byť súhrnne podporené sumou: 3,3 milióna eur, čo je o jednu tretinu viac než je plánovaná finančná dotácia pre pamäťové a fondové inštitúcie, ako sú knižnice, múzeá a galérie.

V súvislosti so zverejnením novej štruktúry FPU nie je zrejmé, či múzeá a galérie v zriaďovateľskej pôsobnosti iných subjektov než MK SR budú môcť čerpať finančné prostriedky aj v rámci viacerých programov, alebo budú obmedzené výlučne na program 4.

V súčasnosti je dostupná len samotná štruktúra bez časového harmonogramu a bez podmienok. Doteraz sa výzvy spravidla vyhlasovali od októbra do začiatku decembra, aby bolo možné čerpať finančné prostriedky už od začiatku nasledujúceho roka. Programy, ktoré boli zo štruktúry úplne vylúčené, budú mať počas obdobia konsolidácie pre pamäťové inštitúcie výrazne obmedzený priestor na naplnenie svojho poslania, čo negatívne ovplyvní rozvoj kultúrneho dedičstva aj jeho prezentáciu vo vzťahu k verejnosti.

Je potrebné opäť pripomenúť, že pamäťové a fondové inštitúcie – knižnice, múzeá a galérie – predstavujú základné piliere kultúrneho a spoločenského života. Ich hodnota spočíva v ochrane a uchovávaní kultúrneho dedičstva, budovaní kolektívnej pamäti a sprostredkovaní historických skúseností, ktoré sú nevyhnutné pre pochopenie súčasnosti a rozvoj budúcnosti. Zároveň plnia nenahraditeľnú vzdelávaciu úlohu (pre rôzne vekové skupiny, pričom väčšia časť bola aj doposiaľ zameraná na deti a mládež, ale ponúkajú aj programy pre znevýhodnené skupiny), podporujú celoživotné vzdelávanie, rozvoj kritického myslenia a vytvárajú priestor pre otvorený kultúrny dialóg. Posilňujú komunitnú identitu, podporujú inkluzívnosť a rovnosť prístupu ku kultúrnym a vzdelávacím zdrojom. Ich existencia je neoddeliteľne spätá s rozvojom demokracie, slobody informácií a plurality názorov. Nie sú iba uchovávateľmi minulosti, ale živými a dynamickými inštitúciami, ktoré aktívne formujú kultúrnu identitu, podporujú spoločenskú súdržnosť a zohrávajú kľúčovú úlohu v budovaní otvorenej, vzdelanej a tvorivej spoločnosti.

Mgr. Miloslava Borošová Michalcová, PhD.
predsedníčka RGS

Predsedníctvo RGS:

Mgr. Miloslava Borošová Michalcová, PhD.

Mgr. Lucia Benická

Mgr. Adam Galko

Mgr. Zuzana Sýkorová

Mgr. art. Dorota Kenderová, ArtD.

Korešpondenčná adresa Stredoslovenská galéria Dolná 141/8, 975 90 Banská Bystrica IČO: 30853231	Predsedníčka RGS <i>Mgr. Miloslava Borošová Michalcová</i> Stredoslovenská galéria Dolná 141/8, 975 90 Banská Bystrica tel > 048/4701615, email > info@rgsr.sk
Tajomník <i>Mgr. Adam Galko</i> Turčianska galéria v Martine Daxnerova 2, 036 01 Martin tel > 048/4701615, email > info@rgsr.sk	Naši partneri Zväz múzeí na Slovensku Rada galerií České republiky Asociace muzeí a galerií České republiky

Na vedomie:

Samosprávne kraje Slovenska, Starohájska ul. 6868/10, 917 01 Trnava

Slovenský odborový zväz verejnej správy a kultúry, Bajkalská 29/B, 821 01 Bratislava

ICOM SK, PhDr. Margaréta Musilová, predsedníčka, Mestský ústav ochrany pamiatok, Uršulínska 9, 811 01 Bratislava

Zväz múzeí Slovenska, Mgr. Michaela Škodová, predsedníčka, Novohradské múzeum a galéria, Námestie Kubínyho 38/3, 984 01 Lučenec